

МЕТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Олександр Володимирович БЕРЕЖНИЙ,

*аспірант кафедри права
ПВНЗ «Європейський університет»
<https://orcid.org/0009-0007-0167-4559>*

Як відомо, в наукових дослідженнях терміни, що використовуються не лише у науково-термінологічному обігу, але й в законодавстві, визначаються науковцями та дослідниками, орієнтуючись на їх легальні дефініції. У зв'язку із цим, цілком закономірним є й те, що критичний аналіз наявної наукової літератури, де дається визначення поняття «ліцензування господарської діяльності», показує: подібно до підходів, які застосовувалися у різні періоди суб'єктами правотворчої діяльності, це поняття вітчизняними науковцями визначається в межах надмірно формалізованого та сутнісно-змістовного підходів (тобто, так само, як і в різні період це поняття визначалось суб'єктами нормотворчої діяльності).

При цьому, аналізуючи чинне законодавство, а також критично аналізуючи теоретичні та практичні аспекти вияву ліцензування господарської діяльності, можемо дійти висновку, що для ліцензування господарської діяльності типовим є наступне: по-перше, воно є органічним елементом правопорядку, що має юридичне значення (наслідки); по-друге, характеризується наявністю мети; по-третє, у практичному вияві є багатоаспектним правовим явищем. Тобто, задля того, щоби в подальшому сформулювати універсальне та актуальне визначення поняття «ліцензування господарської діяльності» необхідно спершу встановити мету ліцензування, як цілісного явища, що ми спробуємо здійснити у рамках цієї наукової розвідки.

Враховуючи зазначене насамперед наголосимо на тому, що ліцензування господарською діяльністю не є самоціллю, а є діяльністю (процесом), яке спрямоване на досягнення конкретної мети та виконання обумовлених цією метою завдань (загалом вони можуть відрізнятися, залежно від сфери застосування). Загалом, слід зазначити, що з багатоаспектності розуміння ліцензування спостерігається також і різноманітність підходів до інтерпретації самої мети ліцензування. Зокрема, Н.О. Густера та Ю.М. Павлюченко «мета ліцензування полягає в захисті інтересів споживачів, суспільства і держави в цілому» [1, с. 8]. У свою чергу О.О. Андрєєва [2, с. 125], В.Г. Чорна [3, с. 39], А.Т.О. Юсіфлі [4, с. 117] та О.В. Яценко [5, с. 315-316], дослівно використовуючи одне й те ж саме тлумачення мети ліцензування, зводять її до: по-перше, забезпечення єдиної державної політики в означеній сфері; по-друге, до захисту ключових економічних і соціальних інтересів громадян. Натомість Ю.Є. Шарило, О.С. Поплавська та В.В. Герасимчук вважають, то мета ліцензування полягає в регулювання діяльності у сфері провадження відповідного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, шляхом впровадження процедури ліцензування у загальне тло законодавства країни щодо означеного виду господарської діяльності, спи-

раючись на досвід правового регулювання ліцензування в інших державах [6, с. 89]. В свою чергу А.Р. Шимко вказує на те, що мета ліцензування в дійсності постає у встановленні «особливого державного контролю за здійсненням таких видів діяльності, які мають певні особливості, що пов'язані з реалізацією найбільш важливих публічних інтересів» [7, с. 183]. При цьому Н.В. Муқан зауважує, що метою ліцензування є запевнення громадськості в тому, що особа, якій відповідним суб'єктом владних повноважень надано ліцензію, не заподіюватиме шкоди суспільству в процесі провадження господарської діяльності [8, с. 52].

Таким чином, ліцензування господарської діяльності: по-перше, має багатоцільовий характер, адже в об'єктивації ліцензування повинні враховуватись різні інтереси та вимоги, пов'язані з цією процедурою; по-друге, є багатофункціональним явищем. Відтак, як можемо помітити, одні дослідники розглядають ліцензування як засіб захисту інтересів громадян, суспільства та держави; інші бачать у ньому інструмент реалізації державної політики у конкретній сфері; треті акцентують увагу на його ролі як особливої форми державного контролю над діяльністю, що пов'язується із публічними інтересами. Важливо відзначити, що вказані аспекти осмислення мети ліцензування не суперечать одна одній, а скоріше взаємно доповнюють, розкриваючи різні аспекти однієї і тієї ж правової та управлінської практики, що має юридичне та економічне значення. У зв'язку із вказаним, мету ліцензування слід розглядати комплексно, поєднуючи ключові аспекти інтерпретації цієї мети, виділені різними дослідниками.

Виходячи із викладеного, доходимо думки, що метою ліцензування господарської діяльності є встановлення та підтримання правового режиму, спрямованого на забезпечення єдиної державної політики у відповідній сфері, що при цьому включає захист основних економічних і соціальних інтересів громадян, суспільства та держави у цілому, а також реалізацію ефективного державного контролю за діяльністю, що потребує особливого державного регулювання через свою важливість для соціально-економічного добробуту та безпеки суспільства. У цьому контексті ліцензування, зокрема, цілісно сприяє забезпеченню справедливої конкуренції на ринку, захисту прав споживачів та мінімізації можливих ризиків, пов'язаних із веденням відповідної господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Густера Н.О., Павлюченко Ю.М. Законодавче визначення ліцензування господарської діяльності та надання інформації про отримані ліцензії. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 2, № 10. С. 6-11.
2. Андреева О.О. Ліцензування як засіб адміністративно-правового регулювання в галузі літакобудування. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 124-128.
3. Чорна В.Г. Ліцензування як адміністративно-правовий засіб регулювання позашкільної освіти в Україні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 2. С. 38-43.
4. Чорна В.Г., Юсіфлі А.Т.О. Ліцензування як адміністративно-правовий засіб регулювання у сфері позашкільної освіти України. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки*. 2014. № 2. С. 115-120.

5. Яценко О.В. Історичний розвиток інституту ліцензування. *Митна справа*. 2013. № 5 (89), Ч. 2, Кн. 1. С. 315-320.
6. Шарило Ю.Є., Поплавська О.С., Герасимчук В.В. Ліцензування як дієвий засіб моніторингу діяльності у сфері аквакультури. *Водні біоресурси та аквакультура*. 2021. № 2 (10). С. 89-104. doi:10.32851/wba.2021.2.8.
7. Шимко А.Р. Публічні інтереси у сфері ліцензування господарських операцій із металобрухтом. *Вісник Національного університету Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право*. 2014. № 4. С. 180-190.
8. Мукан Н.В. Неперервна педагогічна освіта вчителів загальноосвітніх шкіл: професійне становлення та розвиток (на матеріалах Великої Британії, Канади, США). Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. 283 с.